

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „ИКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ НА ТЪРГОВИЯТА И
УСЛУГИТЕ“

Приета от ФС (протокол №11 / 25.04.2024 г.)

Приета от КС (протокол №11 / 08.04.2024 г.)

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(доц. д-р Денка Златева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „БОРСОВА ТЪРГОВИЯ“

ЗА СПЕЦ: „Икономика и търговия“; ОКС „бакалавър“ – редовно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 3; СЕМЕСТЪР: 5

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 210 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.

КРЕДИТИ: 7

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
Т.ч.		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	150	-

Изготвили програмата:

1.
(гл. ас. д-р Виолета Петева)

2.
(доц. д-р Михал Стоянов)

Ръководител катедра:
„Икономика и управление на търговията и услугите“ (доц. д-р Михал Стоянов)

I. АНОТАЦИЯ

Борсовата търговия представлява голямо и вълнуващо предизвикателство за тези, които желаят да усвоят сложната ѝ проблематика, както в теоретичен, така и в практически аспект. В съвременните условия на непрестанна динамика и несигурност на средата, борсовият пазар се променя изключително бързо. Това се отнася в еднаква степен за стоковите и фондовите борси. Инвестиционната среда на борсата се променя перманентно, в резултат на множество фактори от различен характер – икономически растеж, рецесия, геополитика, иновации, цифровизация и дигитализация, различни регулации и др.

След завършване на курса по дисциплината „Борсова търговия“, студентите ще придобият знания и разбиране относно: същността на борсите като организиран пазар; възникването и историческото им развитие; състоянието на борсовата търговия в България; световните фондови борси; основните теоретични концепции за финансовите и капиталови пазари; различните видове финансови инструменти или активи. Тази дисциплина има **междудисциплинарни** връзки с фундаменталните дисциплини „Макроикономика“ и „Въведение във финансите“, като разширява придобитите знания по тези дисциплини и формира нови умения. Студентите ще придобият знания и умения за механизма на извършване на различни борсови сделки, в т.ч. фючърсни и опционни, както и за различните видове борсови стратегии. Ще се разгледат извънборсовите пазари като конкурентни структури на борсовия пазар, а също така – съвременните алтернативни системи за търговия.

Дисциплината „Борсова търговия“ развива следните ключови компетентности в студентите, съгласно препоръката на Съвета на Европейския съюз от 22 май 2018 г. – **цифрова компетентност** – чрез работа със съвременни ИКТ, използване на цифрово съдържание и услуги; **предприемаческа компетентност** – чрез оценка и анализ на ключови икономически показатели на финансовите пазари, стратегическо мислене, решаване на проблеми; **компетентност на културна осведоменост и изява** – чрез умело ползване на основни термини в областта на борсовата търговия.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
ТЕМА 1. ВЪВЕДЕНИЕ В БОРСОВАТА ТЪРГОВИЯ		4	4	
1.1.	Организирани пазари: същност и историческо развитие			
1.2.	Видове организирани пазари			
1.3.	Същност на борсата като организиран пазар. Видове борси			
1.4.	Борсовата търговия в България: история и съвременно развитие. Проблеми и перспективи			
1.5.	Световните фондови борси			
ТЕМА 2. ФИНАНСОВИ ПАЗАРИ И ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ		6	6	
2.1.	Същност и функции на финансовите пазари. Видове финансови пазари			
2.2.	Същност и функции на капиталовите пазари. Капиталов и паричен пазар			
2.3.	Вторичен капиталов пазар: фондови борси. Функции на борсите			

2.4.	Финансови инструменти (активи). Основни видове облигации. Основни видове акции			
2.5.	Институции и участници на капиталовия пазар			
ТЕМА 3. ОРГАНИЗАЦИЯ НА БОРСОВАТА ТЪРГОВИЯ		6	6	
3.1.	Системи за борсова търговия: аукционна и дилърска			
3.2.	Видове борсови поръчки			
3.3.	Борсови сделки. Основна класификация: спот сделки и срочни сделки			
3.4.	Форуърд, фючърсни и опционни сделки			
3.5.	Основни борсови стратегии: спекулативни, хеджиращи и арбитражни стратегии			
ТЕМА 4. ИНВЕСТИЦИОННА СТОЙНОСТ И ПАЗАРНА ЦЕНА НА ЦЕННИТЕ КНИЖА		4	4	
4.1.	Теория (хипотеза) за ефективния капиталов пазар. Настояща стойност и пазарна цена на ценните книжа			
4.2.	Безрискови ценни книжа. Теории за безрисковия лихвен процент			
4.3.	Срочна (времева) структура на лихвените проценти. Спот и форуърд лихвени проценти			
4.4.	Държавни ценни книжа: същност и особености. Държавни ценни книжа в България			
ТЕМА 5. ИЗБОР НА ИНВЕСТИЦИОНЕН ПОРТФЕЙЛ		4	4	
5.1.	Теория на портфейла на Х. Марковиц (Модерна портфейлна теория). Систематичен и несистематичен риск			
5.2.	Модел за оценка на капиталовите активи (МОКА) на У. Шарп			
5.3.	Теория за арбитражно ценообразуване на С. Роуз (Арбитражна теория за ценообразуване на капиталов актив)			
ТЕМА 6. АНАЛИЗ И УПРАВЛЕНИЕ НА ПОРТФЕЙЛ ОТ ЦЕННИ КНИЖА		3	3	
6.1.	Тълкуване на публичната информация за ценните книжа			
6.2.	Фундаментален анализ (фундаментални модели) за оценка на обикновени акции			
6.3.	Формиране на портфолио от ценни книжа. Стратегии за инвестиране			
ТЕМА 7. АЛТЕРНАТИВИ НА БОРСОВАТА ТЪРГОВИЯ		3	3	
7.1.	Предпоставки за развитието на конкурентни структури на фондовите борси			
7.2.	Извънборсови пазари (Over the Counter Markets – OTC Market). NASDAQ – първата електронна платформа за търговия с ценни книжа			
7.3.	Алтернативни системи за търговия: електронни комуникационни мрежи (ECNs) и многостранни системи за търговия (MTFs)			
7.4.	Промени и предизвикателства в борсовата търговия			
Общо:		30	30	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА¹	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриално оценяване		
1.1.	Домашна работа (казус на примера на „БФБ“ АД)	1	30
1.2.	Тест	1	30
1.3.	Курсова работа (с практическа насоченост)	1	30
Общо за семестриалното оценяване:		3	90
2.	Сесийно оценяване		
2.1.	Изпит (тест със затворени въпроси и писмен отговор на отворени въпроси)	1	60
Общо за сесийното оценяване:		1	60
Общо за всички форми на контрол:		4	150

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Трайков, Хр. (2014). Финансов мениджмънт в търговията. Варна: УИ „Наука и икономика“, ИУ-Варна.
2. Георгиев, Л. и др. (2014). Финансово посредничество. Варна: изд. къща „Стено“.
3. Георгиев, Л. и др. (2020). Развитие на водещите фондови пазари и предизвикателства пред „БФБ-София“ АД. София: Издателски комплекс – Университет за национално и световно стопанство.
4. Димитрова, В. и др. (2021). Влияние на дигитализацията на търговията върху икономическото развитие на България и регионите. Варна: УИ „Наука и икономика“, ИУ-Варна.
5. Сълова, Н. и др. (2014). Развитие на търговията в България – състояние, проблеми и предизвикателства. Варна: УИ „Наука и икономика“, ИУ-Варна.
6. Трайков, Хр. (2004). Борсова търговия. Варна: УИ „Наука и икономика“, ИУ-Варна.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Търговия 5.0 – дигитализация и/или хуманизация. (2023). Сборник с доклади от международна научна конференция. Варна: УИ „Наука и икономика“.
2. Търговия 4.0 – наука, практика и образование. (2018). Сборник с доклади от международна научна конференция. Варна: УИ „Наука и икономика“.
3. Петева, В. (2015). Глобални и регионални рискове за икономиката и търговията в България //Известия на Съюза на учените – Варна, серия „Икономически науки“, 2015, с. 73-78.

¹ При дисциплини, които завършват с текуща оценка се попълва само т. 1 Семестриално оценяване, съгласно чл.21, ал. 2 от Правилника за оценяване на знанията, уменията и компетентностите на студентите в Икономически университет – Варна.

4. Иванчев, Б. (2014). История на българския капиталов пазар (1862-1948). том 1, изд. „Изток-Запад“.
5. Коев, Й., Вачков, С. (2014). Кратка енциклопедия по корпоративно управление. Варна: изд. къща „Стено“.
6. Ковачева, В. (2005). Организиран пазар и борсова търговия. София: изд. „Тракия-М“.
7. Недев, Т. (2008). Борси и борсови сделки. София: унив. изд. „Стопанство“, УНСС.
8. Правилник на „Българска фондова борса“ АД.
9. Национален кодекс за корпоративно управление (2016).
10. Закон за публично предлагане на ценни книжа.
11. Закон за стоковите борси и тържища.

Март 2024 г.
ВП /МС